

en vis spydig Bemærkning om, naar det Tidspunkt er kommet, hvor man maatte antage, at Forholdene vare modne til en Grundlovsforandring. Den høitærede Konsejlspræsident har allerede bekvaret det for Regeringens Vedkommende, men da Spørgsmaalet blev henvendt ogsaa til mig, vil jeg gerne sige til den ærede Ordfører, at Svaret forekommer mig at ligge saa uhyre nær. Thi Betingelsen for Muligheden af, at en Grundlovsforandring kunde føre til et Resultat, er, at der er opstaaet et virkeligt Forhandlingsstandpunkt, om jeg saa maa sige, mellem de her paa Rigsdagen raadende Partier og Regeringen. Der er gjort Forsøg derpaa, og der vil fremdeles fremtidig blive gjort Forsøg derpaa, og Flertallet her i denne Sal har jo vistnok med fuld Oprigtighed erklæret sig villigt til en saadan Forhandling. Vi vente jo imidlertid endnu paa Resultatet af dette Arbejde, og jeg tror, at førend det er naaet, før Flertallet her i Salen er kommet til at staa paa et praktisk Forhandlingsstade over for det andet Ting og over for Regeringen, vil det være meget uheldigt at kaste en Grundlovsforandring med det Pres, som Gennemførelsen deraf maatte forudsætte, ind her. Grunden til, at jeg har været noget betænkelig ved, at det er fremkommet, er bl. a. ogsaa den, at dette Flertal i denne Sal endnu staaer famlende over for hele Reformarbejdet og ikke ved, paa hvilke Punkter det skal samle, koncentrere sit Arbejde for at opnaa noget; kommer dette Forslag ind med, vil det, frygter jeg for, bidrage til at fjerne det Tidspunkt, da et virkeligt praktisk positivt Udbytte kan komme til at foreligge. Det er den Betænkelighed, som jeg tror, man vist nærer fra mange Sider, og som ogsaa maa ligge meget nær. Naar det Tidspunkt var naaet, at Flertallet er kommet ind i et saadant virkeligt Forhandlingsforhold til Regeringen og Landstinget, vil det ogsaa have Betingelsen for at vide, hvad der paa Grundlovsområdet kan finde Sted.

Ordføreren for Forslagsstillerne (C. Hage): Jeg forstaaer ikke ganske, hvad det ærede Medlem mener med, at dette Ting ikke staaer paa Forhandlingsfod med Regeringen og Landstinget. (Vojfen: Jeg venter paa Resultaterne.) Ja, Forhandlingsfoden er et, og hvad der kommer ud af Forhandlingerne er et andet. Naar der forhandles ud fra modsatte Synspunkter er det ikke givet, at der til enhver Tid opnaas Overensstemmelse om Lovforslagene. Det kommer ogsaa særdeles meget an paa, hvem der leder Forhandlingerne. Det er i

første Række Regeringen. Naar jeg, og jeg tør sige alle fra vor Side, have anset det for rigtigt at bringe Grundlovs spørgsmaalet frem, er det ikke mindst, fordi vi tro, at dette Spørgsmaals Løsning er en Betingelse for, at et fuldt ud frugtbart Reformarbejde kan komme i Gang. Det ærede Medlem gaar ud fra, at Reformarbejdet maa gaa i Forvejen, saa kommer Løsningen af Forfatnings spørgsmaalet bag efter; jeg tror, at de i hvert Fald maa gaa Haand i Haand, thi jeg tror, at saa længe den gamle uopgjorte Strid staaer hen, vil der selv med den bedste Vilje til at lempe sig efter hinanden, altid være store praktiske Vanfærligheder ved at komme ud af saa den ene, saa den anden Sag. Derfor er det min Overbevisning, at enhver, som yder sit Bidrag til at saa dette store fundamentale Spørgsmaal løst, gør den bedste Gerning, der kan gøres for at fremkalde Betingelserne for en virkelig betydningsfuld Reformperiode her i Landet. Det ærede Medlem har ofte med Selvfølelse henvist til den Række af Love, som bleve gennemførte, nærmest efter hans Initiativ i Tiden efter 1890, og jeg skal, uagtet jeg, som han vel ved, paa mange Punkter ingenlunde deler hans Beundring for disse Love, erkende, at der virkelig til en Tid var god Gang i Arbejdet. Men Grunden hertil var jo den, at hans og hans Meningsfællers Politik blev baaren frem af noget, der laa dybere, nemlig den politiske Forstaaelse med hans hidtidige Modstandere; det var det, der var Underlaget for Arbejdet. Vi tilfugte visstnok ikke en Gentagelse af det ærede Medlems Politik, men naar vi have de to saa forskelligt sammensatte Ting staaende over for hinanden, saa at der til enhver Tid maa gøres et ikke ringe Arbejde for at naa en Forstaaelse om de enkelte Spørgsmaal, saa er det klart, at hvis vi paa dette store Kardinalpunkt kunde komme hinanden nærmere, vilde det jævne Vejen for en Løsning ogsaa paa mangfoldige andre Omraader. Derfor er det min Overbevisning, at saavel det ærede Medlem som den høitærede Konsejlspræsident, der har samme Opfattelse, je forkert paa Tingen, naar de tro, at det er heldigst at skyde Forfatningen til Side og alene sidde her for at snakke om andre Ting. Jeg er bange for, at vi ved at skyde dette Spørgsmaals Løsning fra os, kun bevirke at gøre vort Arbejde mindre frugtbart, end det ellers vilde være.

Formanden (Sofus Høgsbro): For en kort Bemærkning har Folketingsmanden for Bræstø Amts 6te Valgkreds (F. Vojfen) Ordet.